

opusdei.org

I vidje Bog sve što je učinio, i bijaše veoma dobro

Prvi od dvaju članaka o stvaranju u rubrici Svjetlo vjere.

20.05.2018.

Gledam ti nebesa, djelo prstiju tvojih, mjesec i zvijezde što ih učvrsti – pa što je čovjek da ga se spominješ, sin čovječji, te ga pohodiš? (Ps 8, 4-5).

Muškarci i žene svih vremena bivali bi zadivljeni dok bi promatrali čudesa svijeta koji ih je okruživao.

Iako u današnje vrijeme poprilično dobro razumijemo fizikalne uzroke boja pri zalasku sunca, pomrčina ili svjetla *aurore borealis*, idalje nas očaravaju, promatrati ih. I što više znanost napreduje, to jasnije shvaćamo neizmjernost onoga što nas okružuje: od života na mikroskopskoj razini i atomske strukture materije sve do nepojmljivo velikih udaljenosti i galaksijskih razmjera.

Također nas može obuzeti duboko diivljenje pri razmatranju stvarnosti samih sebe kada postanemo svjesni vlastitoga postojanja unatoč nemogućnosti poimanja izvorišta svojega života te postajemo svjesni sami sebe. *Odakle dolazim?* Iako brz tempo življenja u mnogim dijelovima današnjega svijeta čini izbjegavanje takvih pitanja lakim, nisu samo oni skloniji introspektivi ti koji ih postavljaju. Ta pitanja izviru iz duboke potrebe za pronalaženjem

vlastitoga uporišta u životu, brige koja se ponekad može pritajiti, ali koja se prije ili poslije ponovno javi u svačijemu životu.

Traženje Lica koje nadilazi svemir

Iskustvo bezdana vlastite svijesti ili prostranstva svijeta koji nas okružuje može nam katkada prouzročiti neku vrstu vrtoglavice. Ipak, urođeni religijski instinkt ljudskoga roda u svako je doba doveo do napora da se dublje uđe u te stvarnosti tražeći na najrazličitije načine Lice za obožavanje. Psalmist, bivajući suočen sa čudima prirode, izjavljuje: *Nebesa slavu Božju kazuju, naviješta svod nebeski djelo ruku njegovih* (Ps 19, 2). Isto tako, suočen s otajstvom ljudskoga postojanja i života uzvikuje: *Hvala ti što sam stvoren tako čudesno* (Ps 139, 14). Tijekom stoljeća uspon od vidljivoga svijeta do Boga odvijao se prirodno.

Međutim, u današnje vrijeme vjernici se nalaze pred pitanjima koja mogu uzrokovati nedoumicu. Nije li potraga za Licem koje nadilazi poznati svemir puka ljudska projekcija prikladnija za već prerasli stadij razvoja ljudskoga roda? Ne svodi li napredak znanosti, čak i kada nije u stanju odgovoriti na svako pitanje ili problem, koncept stvaranja na *veo* koji pokriva naše vlastito neznanje? I, svakako, nije li samo pitanje vremena dok znanost ne bude u stanju odgovoriti na sva ta pitanja?

Bilo bi pogrešno olako odbaciti taj stav kao jednostavno nevažan ili kao simptom neutemeljenoga skepticizma. Radije on služi za naglašavanje činjenice da se *vjera mora živjeti i ponovno upoznati u svakoj generaciji*. [1] To je od posebnoga značaja u današnje vrijeme kada su znanost i tehnologija pokazali koliko možemo spoznati i

učiniti vlastitim snagama, toliko da je sama ideja reda koji bi postojao prije naše ljudske inicijative u određenim trenutcima postala udaljena i teška za predočavanje. To su pitanja koja traže određenu količinu promišljanja u tišini kako bismo utvrdili vlastitu vjeru te bolje razumjeli njezino značenje i odnos prema znanosti i razumu s ciljem pomaganja drugima u razumijevanju. Jasno je da je u ova dva članka moguće samo ukazati na nekoliko mogućnosti, a ne potpuno ući u temu koja se dotiče toliko vidova kršćanske vjere.

Otkrivenje stvaranja

Možemo započeti citatom iz biblijskoga ulomka o podrijetlu svega što postoji, posebice svake osobe u povijesti. Vrlo je precizan i lako se izrazi riječima: Božja smo stvorenja, plod njegove slobode, mudrosti i ljubavi – *Štogod se Jahvi svidi, to čini na nebu i na zemlji* (Ps 135, 6). Kako

su brojna tvoja djela, o Jahve! Sve si to mudro učinio: puna je zemlja stvorenja tvojih (Ps 104, 24).

Ipak, i najjednostavnije izjave mogu prikriti najsloženije stvarnosti.

Povijesno gledano pojam stvaranja u smislu koji izražava Crkva u Vjeronanju pojavio se isključivo kao posljedica Božjega otkrivenja izraelskome narodu. Podrška božanske Riječi pomogla je otkrivanju ograničenja različitih mitoloških pogleda o podrijetlu svemira i čovjeka. Stoga je ljudski razum dobio pomoć u nadilaženju nagađanja briljantnih grčkih filozofa i priznavanju Izraelova Boga kao jednoga i jedinoga Boga, koji je ni iz čega sve stvorio.

Značajka svojstvena biblijskome prikazu jest činjenica da Bog stvara bez da započinje s već postojećom stvarnosti – on započinje snagom svoje Riječi: *I reče Bog: „Neka bude*

svjetlost!“ *I bi svjetlost ... „Načinimo čovjeka na svoju sliku“ ... Na svoju sliku stvori Bog čovjeka* (Post 1, 3.26.27). Još jedna ključna značajka toga prikaza jest da u početku nema traga zlu: *I vidje Bog sve što je učinio, i bijaše veoma dobro* (Post 1, 31).

Knjiga Postanka ne štedi detalja o načinu na koji su zlo i patnja ušli u svijet od samih početaka povijesti. Međutim, unatoč tome i u otvorenome kontrastu prema tome univerzalnome iskustvu Biblija opetovano inzistira na tome da je svijet u svojoj naravi dobar i da stvorenje nije manjkava stvarnost, već neizmjeran Božji dar. *Svemir nije stvoren kao rezultat proizvoljne svemogućnosti, demonstracije moći ili želje za samodokazivanjem. Stvorenje je red ljubavi ... „Jer ti ljubiš sva bića i ne mrziš nijedno koje si stvorio. Jer da si štogod mrzio, ne bi ga ni stvorio“* (Mudr 11, 24). *Svako je stvorenje stoga objekt Očeve nježnosti koja mu daje mjesto u svijetu. Čak i prolazno*

postojanje najmanjega stvorenja objekt je njegove ljubavi i u njegovih nekoliko sekundi postojanja Bog ga obima svojom nježnošću. [2]

Početak Ivanova evanđelja također baca odlučujuće svjetlo na taj prikaz: *U početku bijaše Riječ* (Iv 1, 1) – piše četvrti evanđelist uzimajući početne riječi Postanka (usp. Post 1, 1).

Izvorište svijeta jest Božji *logos* koji ga ispunja razumnošću i smislom: *S tobom je mudrost koja zna djela tvoja, koja je bila nazočna kad si stvarao svijet; ona zna što je milo tvojim očima i što je pravo po tvojim zapovijedima* (Mudr 9, 9). Pozivajući se na grčki izraz *logos* koji sveti Ivan koristi za Riječ Božju, Benedikt XVI. kaže: *Logos označava i razum i riječ – razum koji je kreativan i sposoban za samokomunikaciju upravo kao razum. Ivan je tako dao posljednju riječ u biblijskoj predodžbi Boga i u toj riječi sve, često zahtjevne i vijugave, niti biblijske vjere nalaze svoj vrhunac*

i sintezu. „U početku bijaše logos, a logos je Bog“, kaže evanđelist. Susret između biblijske poruke i grčke misli nije se dogodio slučajno. [3]

Svaki dijalog zahtjeva prisutnost razumnoga sugovornika koji posjeduje *logos*. Stoga je dijalog sa svijetom koji su započeli grčki filozofi bio moguć upravo zato jer je stvorena stvarnost ispunjena razumnošću, logikom koja je istovremeno veoma jednostavna, ali i poprilično složena. Taj dijalog prosvijetljen otkrivenjem doveo je do empatijske afirmacije da svijet *nije rezultat nekakve nužnosti, ni slijepe sudbine, ni slučajnosti*, [4] već Inteligencije koja ljubi, osobnoga Bića koje nadilazi sav red svemira jer je prije njega.

Srž izvještaja o stvaranju

Nerijetko se u današnje vrijeme izvještaje o stvaranju iz Postanka

smatra predivnim poetskim tekstovima, ispunjenim velikom mudrošću, ali koji možda ipak, kad se sve zbroji i oduzme, nisu na razini profinjenosti i metodološke strogoće koju znanost te književna i povijesna kritika zahtijevaju. Ipak, bilo bi pogrešno s prijezirom se odnositi prema našim precima zato što nisu imali mikroskope, ubrzivače čestica ili specijalizirane časopise. Bilo bi previše lako tek tako odbaciti mogućnost da su oni stvari vidjeli i razumjeli na jednoj dubljoj, temeljnijoj razini – koju smo mi možda putem izgubili iz vida.

Za razumijevanje onoga što određena osoba ili tekst želi poručiti moramo obratiti pozornost na način izražavanja koji se koristi, posebice ako se razlikuje od našega. Stoga trebamo imati na umu da je u izvještajima o stvaranju *prikaz svijeta koji je delinearizirao nadahnuti autor u skladu s*

kozmogonoškim spoznajama vremena u kojemu je živio te da Bog unutar toga okvira unosi pojedine novine svoga otkrivenja Izraelu i narodima svih vremena: istinu o stvaranju svega od strane jednoga i jedinoga Boga. [5]

Unatoč svemu često se kaže da je ideja o stvaranju odradila svoje u razdoblju koje je iza nas, ali da je u današnje vrijeme simplistički ponovno je iznositi. Moderna fizika i otkrića vezana uz evoluciju vrsta ideju su o Stvoritelju koji intervenira kako bi stvorio i oblikovao svijet učinila suvišnom. Prema njima racionalnost bi svemira u najboljem slučaju bila intrinzično svojstvo materijalnoga svijeta i bilo kakvo pozivanje na druge subjekte predstavljalo bi izazov ozbiljnosti znanstvene metode.

Ipak, te primjedbe na ideju o stvaranju često mogu proizlaziti, bez

da se to iti primijeti, iz pretjerano doslovnoga čitanja Biblije koje, pak, sama Biblija odbacuje. Ako, primjerice, usporedimo dva izvještaja o stvaranju dana jedno za drugim u prvim dvama poglavlja Postanka, možemo vidjeti vrlo jasne razlike koje se ne mogu pripisati nepozornosti urednika. Nadahnuti pisci vrlo su dobro znali da se od njih ne traži detaljan i doslovan prikaz postanka svijeta i ljudskih bića. Oni su nastojali izraziti određene temeljne istine jezikom i izrazom koji su im bili dostupni. [6]

Kada počnemo razumjeti izričaj tih izvještaja koji se sastoji od primitivnoga jezika, ali je ipak ispunjen mudrošću i dubokim razumijevanjem, možemo se usredotočiti na njegovu istinsku srž. Oni nam govore o *osobnoj intervenciji* [7] koja nadilazi stvoreni svemir. Prije nego što je bilo svijeta, postojale su osobna sloboda i

bezgranična mudrost Boga
Stvoritelja. Simbolima ispunjenim i
naočigled simplističkim jezikom
izražena je duboka istina koja se
može sažeti na slijedeći način: Bog je
sve to stvorio jer je to tako htio. [8]
Biblija ne ulazi u davanje izjava o
stupnjevima evolucije svemira i
postanku života, već potvrđuje
slobodu Božje svemoći, [9]
racionalnost svijeta koji stvara i
njegovu ljubav prema svojim
stvorenjima. Tako se otkrivaju slika
svijeta i slika svakoga bića koje ga
sačinjava kao *dar iz ispružene ruke*
Oca sviju. [10] Svijet u svjetlu vjere u
stvaranje označen je u samoj svojoj
srži znakom dobrodošlice. Čak i
usred nesavršenosti, zla i patnje
kršćanin gleda svako biće kao dar
koji proizlazi iz Ljubavi i koji nas
poziva na ljubav: dar koji treba
uživati, poštivati, voditi brigu o
njemu i prenijeti ga drugima.

[1] Joseph Ratzinger, *Dios y el mundo*, Random house, Mondadori, Barcelona 2002., str. 49.

[2] Papa Franjo, Enc. *Laudato si'*, 24. svibnja 2015., br. 77.

[3] Papa Benedikt XVI., *Predavanje na sveučilištu u Regensburgu*, 12. rujna 2006.

[4] *Katekizam Katoličke Crkve*, br. 295.

[5] Sv. Ivan Pavao II., *Opća audijencija*, 29. siječnja 1986.

[6] Uz te razloge sadržane u samoj Bibliji riznica znanja o ispravnome načinu tumačenja svetoga teksta bogatila se dijalogom između teologije i znanosti – dijalogom koji je bio ispunjen nemalim napetostima, ali ipak koji bio i poprilično plodan. U tim dugačkim diskursima ekscesi s obiju strana bili su česti, kao i uzajamne netrepeljivosti.

Fundamentalističko čitanje Biblije, uz pokušaj da je se navede na izražavanje više od onoga što zapravo želi, dovelo je do nepoštivanja prema svetome tekstu. Kao posljedica, znanost je često sebe smatrala ovlaštenom da kaže više nego što je uistinu sposobna reći o postanku i značenju svijeta.

[7] Joseph Ratzinger, *La fiesta de la fe*, Desclée, Bilbao, 1999., str. 25.

[8] To uvjerenje bilo je duboko usađeno u vjeru Izraela kako ove riječi jedne majke upućene njezinom sinu, netom prije trenutka njegova mučeništva jasno pokazuju: *Molim te, dijete, pogledaj nebo i zemlju i sve što je na njima i znaj da je sve to Bog načinio ni od čega i da je tako nastao i ljudski rod.* (2 Mak, 7, 28).

[9] Usp. Romano Guardini, *La fine dell'epoca moderna*, Il portere, Morcelliana, Brescia; 1993.; str. 17.

[10] Papa Franjo, Enc. *Laudato si*, br. 76.

pdf | document generated
automatically from [https://
dev.opusdei.org/hr-hr/article/i-vidje-
bog-sve-sto-je-ucinio-i-bijase-veoma-
dobro/](https://dev.opusdei.org/hr-hr/article/i-vidje-bog-sve-sto-je-ucinio-i-bijase-veoma-dobro/) (7.08.2025.)